

MINI-GHID DE INTERVENȚIE
PENTRU
FORMAREA LATERALITĂȚII LA
ELEVII CU DIZABILITĂȚI
INTELECTUALE

Material gratuit – utilizare educațională

<https://profesorpsihopedagog.com>

Context și motivație

În practica educațional-terapeutică, lateralitatea este deseori abordată prin exerciții directe de tip „arată stânga / arată dreapta”.

Pentru unii elevi, aceste cerințe sunt prea abstracte și nu se traduc în comportamente funcționale.

Mini-ghidul pornește de la o experiență reală de intervenție, în care lateralitatea a început să se stabilizeze nu prin recunoaștere verbală, ci prin implicarea activă a corpului, în **contexte cu sens** pentru copil.

Acest material propune un parcurs de intervenție ușor de adaptat la diferite contexte educaționale.

Activitățile propuse pot fi adaptate în funcție de nivelul funcțional al elevului. Diferențierea nu presupune schimbarea obiectivului, ci ajustarea cerinței, a sprijinului și a modului de răspuns.

În cazul elevilor cu dizabilități intelectuale severe, progresul este evaluat prin implicare, orientare inițială și toleranța la ghidare.

Etape în intervenție

ETAPA 1 – Discriminare vizuală (fără direcționalitate)

Scop: activarea atenției și a recunoașterii vizuale

Exemple de activități:

- realizarea perechilor de obiecte (mănuși, șosete), apoi de imagini ale acestora;
- asocierea obiectelor identice;
- sortarea pe criteriul „la fel / diferit”.

În această etapă nu se folosesc termenii „stânga”-„dreapta”.

ETAPA 2 – Raportare la propriul corp

Scop: conștientizarea corporală

Exemple de activități:

- plasarea mâinii stângi pe obiectul corespunzător;
- deplasarea mâinii către stânga sau dreapta;
- verbalizarea ghidată: „aceasta este mâna mea stângă/dreaptă”.

Accentul cade pe acțiune, nu pe răspuns verbal.

ETAPA 3 – Direcționalitate funcțională

Scop: apariția sensului direcțional

Exemple de activități:

- plasarea obiectelor în partea stângă / dreaptă;
- organizarea spațiului personal;
- integrarea limbajului direcțional în acțiune.

Termenii „stânga” și „dreapta” apar natural, în context.

Sugestii interdisciplinare

Educație senzorială și psihomotorie:

- ridicarea brațelor;
- deplasări ghidate;
- orientări spațiale simple.

Formarea autonomiei personale (TECI):

- îmbrăcare: „mâna stângă în mânecă”;
- organizarea obiectelor personale;
- activități de rutină.

Ludoterapie (TECI):

- jocuri de masă simple;
- scenarii ludice;
- jocuri de orientare în spațiu.

Exemple concrete de activități

ACTIVITATEA 1 – „Găsește perechea!”

Domeniu: Educație senzorială / Stimulare cognitivă

Obiectiv: Discriminarea vizuală a obiectelor identice, ca bază pentru organizarea perceptivă.

Materiale necesare: obiecte și imagini decupate cu mânuși / șosete / pantofi (modele diferite);

Sarcina de lucru:

Elevul primește un set de imagini amestecate. I se solicită să le identifice și să grupeze obiectele identice, realizând perechi.

Nu se utilizează termeni direcționali.

Observații metodologice:

Această activitate pregătește terenul pentru orientare spațială, fără a suprasolicita copilul cu concepte abstracte.

Obiectiv comun (DMM ȘI DMS): Discriminarea vizuală a obiectelor identice.

Adaptare - Dizabilități intelectuale moderate	Adaptare - Dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate
Sarcină: elevul realizează perechi din 4-6 imagini diferite.	Sarcină: pentru început, elevul realizează perechi ale obiectelor (mânuși sau șosete).
Sprijin: minim, verbal („Caută la fel!”).	Sprijin: gestual și verbal („Arată care e la fel!”).
Răspuns așteptat: selectare corectă, organizare independentă.	Răspuns așteptat: atingere / indicare sau fixare vizuală corectă.
	Accent pe discriminare vizuală, fără utilizarea termenilor direcționali.

Exemple concrete de activități

ACTIVITATEA 2 – „Aceasta este mâna mea”

Domeniu: Educație psihomotorie

Obiectiv: Conștientizarea segmentară a propriului corp (mâna stângă / dreaptă).

Materiale necesare: imagini cu mănuși stângă/dreapta; brățări sau semne vizuale simple;

Sarcina de lucru:

Elevul plasează mâna stângă pe mănușa corespunzătoare și o deplasează către partea stângă a spațiului de lucru. Procedura se repetă pentru dreapta.

Observații metodologice:

Accentul cade pe acțiune și percepție corporală, nu pe denumire verbală.

Obiectiv comun (DMM ȘI DMS): Conștientizarea segmentară a mâinilor.

Adaptare - Dizabilități intelectuale moderate	Adaptare - Dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate
Sarcină: elevul plasează singur mâna stângă/dreaptă pe obiectul corespunzător.	Sarcină: elevul imită acțiunea adultului (modelare din spate).
Sprijin: verbal („Pune mâna stângă!”).	Sprijin: fizic ușor și gestual.
Răspuns așteptat: acțiune corectă, cu eventuală verificare.	Răspuns așteptat: imitare parțială / completă.
	Nu se solicită verbalizarea la DMS.

Exemple concrete de activități

ACTIVITATEA 3 – „Unde îmi pun mâna?”

Domeniu: Formarea autonomiei personale (TECI)

Obiectiv: Raportarea lateralității la propriul corp în contexte funcționale.

Materiale necesare: obiecte familiare (haină, masă, scaun, cutie).

Sarcina de lucru:

Elevul este ghidat să plaseze mâna stângă sau dreaptă pe un obiect sau într-o anumită zonă („Așază mâna aici!”).

Termenii direcționali pot fi introduși treptat, însoțiți de gest.

Observații metodologice:

Activitatea susține transferul către situații cotidiene.

Obiectiv comun (DMM ȘI DMS): Raportarea lateralității la propriul corp.

Adaptare - Dizabilități intelectuale moderate	Adaptare - Dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate
Sarcină: elevul răspunde la comenzi direcționale simple.	Sarcină: elevul plasează mâna unde este ghidat.
Sprijin: verbal, retras treptat.	Sprijin: fizic și verbal simplu („aici”).
Răspuns așteptat: răspuns corect în majoritatea situațiilor.	Răspuns așteptat: toleranța la ghidare, orientare inițială.
	Se urmărește orientarea corporală, nu corectitudinea formală.

Exemple concrete de activități

ACTIVITATEA 4 – „Punem lucrurile la locul lor”

Domeniu: Formarea autonomiei personale / Psihomotricitate - Organizare spațială

Obiectiv: Utilizarea direcționalității în organizarea mediului personal.

Materiale necesare: obiecte personale ale elevului; două spații clar delimitate (stânga și dreapta).

Sarcina de lucru:

Elevul este invitat să așeze obiectele conform indicației direcționale. Inițial cu sprijin, ulterior independent.

Observații metodologice:

Activitatea permite observarea transferului funcțional și a constanței răspunsului.

Obiectiv comun (DMM ȘI DMS): Utilizarea direcționalității în organizarea spațiului.

Adaptare - Dizabilități intelectuale moderate	Adaptare - Dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate
Sarcină: elevul organizează obiectele conform cerinței.	Sarcină: elevul așază obiectul în spațiul indicat.
Sprijin: verbal („Pune la stânga!”).	Sprijin: gestual / fizic.
Răspuns așteptat: de la autonomie parțială către autonomie completă.	Răspuns așteptat: participare activă.
	Activitate cu valoare mare de transfer funcțional.

Exemple concrete de activități

ACTIVITATEA 5 – „Spune-mi unde este”

Domeniu: Stimulare cognitivă / Comunicare și limbaj

Obiectiv: Verbalizarea spontană a relațiilor direcționale.

Materiale necesare: obiecte din mediul clasei sau cabinetului de terapii; jucării sau imagini;

Sarcina de lucru:

Elevul este încurajat să descrie poziția obiectelor folosind termenii „stânga” și „dreapta”, în contexte naturale.

Observații metodologice:

Verbalizarea apare ca rezultat al acțiunii, nu ca scop în sine.

Obiectiv comun (DMM ȘI DMS): Consolidarea limbajului direcțional.

Adaptare - Dizabilități intelectuale moderate	Adaptare - Dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate
Sarcină: elevul verbalizează poziția obiectelor.	Sarcină: elevul indică poziția obiectului.
Sprijin: întrebări deschise („Unde este?”).	Sprijin: întrebări închise, însoțite de gesturi.
Răspuns așteptat: utilizarea termenilor „stânga/dreapta”.	Răspuns așteptat: indicare, orientare vizuală.
	La elevii non-verbali, aprecierea se realizează la nivelul limbajului receptiv.

Limite ale mini-ghidului

Activitățile propuse au rol orientativ și pot fi adaptate în funcție de profilul funcțional al elevului și de contextul educațional.

Acest material oferă o introducere practică în formarea lateralității, prin implicare corporală și acțiune funcțională.

Cadrele didactice care doresc:

- activități structurate pe niveluri;
- criterii clare de progres;
- instrumente de monitorizare;
- aliniere cu obiectivele din Programul de Intervenție Personalizat

pot achiziționa acest demers extins accesând link-ul:

<https://profesorpsihopedagog.com/produs/lateralitatea-interventie-structurata-si-transfer-functional/>